

Besidderne af Stamhuset Birkelse.

Ved Aug. Fjelstrup.

Omtrent to Mil nordvestlig for Nørre-Sundby, ved Rye-Aa, ligger Herresædet Birkelse.

Det er kun meget lidt, der er tilbage af den gamle Hovedbygning, som brændte 1818; baade de to Sidefløje og en For-

OTTO SKEEL.
1636—96.

længelse af Midtfløjen, den gamle Gaards Porthus, er opført efter Branden. Derimod findes de gamle Voldgrave, som med Aaen omgiver Ladebygninger og Hovedbygning. Ved Reformationen tilfaldt Birkelse, som tidligere havde tilhørt Vit-

ANDERS SKEEL.
1665—1702.

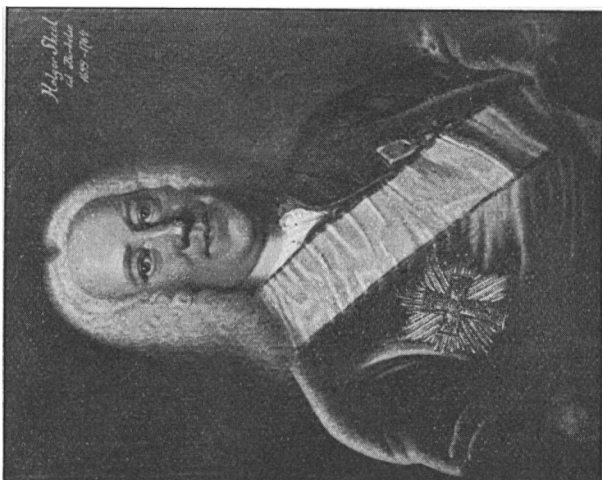
OVE SKEEL.
d. 1723.

skølkloster og senere Børglum Bispestol, Kronen; men allerede 1540 solgte Kristian III den til Peder Galt, fra hvem den gik over til Sønnen Anders og til Sønnesønnen Ebbe. Da Ebbe Galt imidlertid ægtede en ufri Kvinde, maatte han afstaa Gaarden til sin Fætter, Niels Kaas; men hans Kreditorer solgte den 1614 til Rigsmarsken Jørgen Lunge. Fra hans Enke gik den over til deres Datter Ide (1612—71), som blev gift med Otto Skeel (1605—44) til Katholm, og Otto Skeels og Ide Lunges Søn, Etatsraad Otto Skeel, oprettede før sin Død 1696 Stamhuset Birkelse.

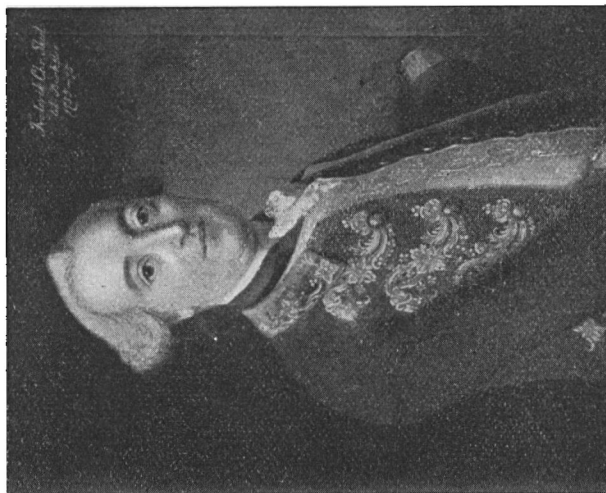
Paa Birkelse findes en meget betydelig Samling Portrætter af mandlige og kvindelige Medlemmer af Familien Skeel¹⁾, bl. a. Malerier af næsten alle Stamhusbesidderne, fra Erektor til den forfarrige, og det er velvilligt blevet mig tilladt at lade denne interessante Billedrække reproducere.

Otto Skeel var født 1636, havde frekventeret Aarhus Skole og senere Sorø Akademi sammen med to Brødre, var efter sin Hjemkomst fra den sædvanlige Studierejse i Udlandet med til at underskrive Haandfæstningskassationen 1660 og Soverænitetssakten 1661. I Efteraaret 1663 — han var dengang Sekretær i det danske Kancelli — ægtede han i Viborg Sofie Rosenkrantz, en Datter af Jørgen Rosenkrantz til Kjeldgaard, blev Viceamtmand og 1683 Amtmand over Børglum, Aastrup og Sejlstrup Amter og samme Aar Etatsraad. 1696 var Otto Skeel beskikket som Kommissær i den »tistedske Besættelsessag«, men maatte fratræde paa Grund af Sygdom. — Han ejede foruden Birkelse Rævkærsgaard, Halvdelen af Hammelse, Hjermslevgaard, Dybvad og Knudseje, og ifølge Erektionsbrev af ²⁶/₁₀ 1696 oprettede han før sin Død, d. ²⁶/₁₀, de fire første til et Stamhus for Familien, det ældste Stamhus i Danmark. Dog skulde Birkelse ved Otto Skeels Død ikke tilfalde Sønnen, Ove, førend dennes tysk fødte Hustru, som han havde ægtet mod Faderens Villie, var død, saa at Stam-

¹⁾ V. S. Skeel: Optegnelser om Familien Skeel. 1871. Supplement 1882. — Dansk biografisk Leksikon XVI. 1902. — Danmarks Adels Aarbog. 1901. — Trap: Danmark. IV. 1901. Pag 408.

HOLGER SKEEL,
1699--1764.

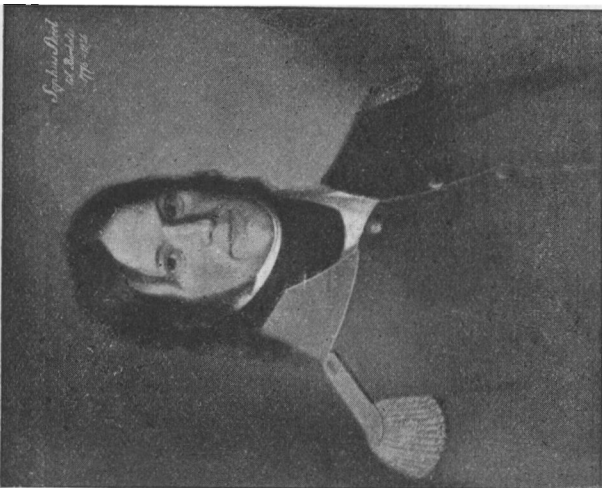
FREDERIK KRISTIAN SKEEL,
1735--98.

huset først gik over til Brodersønnen Kristoffer. Otto Skeel blev begravet i Frue Kirke i Aalborg, og det fortælles, at hans Arvinger Dagen efter Begravelsen holdt et meget animeret Gæstebud, som endte med Slagsmaal, for Deltagerne i Sørgehøjtideligheden. Sofie Rosenkrantz var død 1679, kun 36 Aar gammel.

Kristoffer Skeel, hvis Portræt ikke findes paa Birkelse, var født paa Broholm, $^{25}/_2$ 1663 som Søn af Jørgen Skeel og Elisabeth Bille; han blev Kaptajn ved Livgarden og døde ugift paa Hammelmose d. $^{9}/_4$ 1699.

Anders Skeel, hans yngre Broder, var født d. $^{22}/_2$ 1665, blev Kaptajn ved Marineregimentet, senere ved Garden, og døde d. $^{25}/_4$ 1702 paa en Jagt, idet hans Bøsse gik af, da han sprang over et Led, og dræbte ham paa Stedet. Han var gift med Sofie Amalie Vind, Datter af Kansleren Holger Vind til Harrested. Efter Mandens Død beholdt hun Stamhuset, indtil hun 1712 maatte overlade det til Opretterens Søn, Ove, hvis Hustru da var død. Fru Sofie Amalie døde 1743, 75 Aar gammel.

Ove Skeel havde i sin Ungdom rejst i Udlandet, var senere bleven Kammerjunker og gift med Charlotte Frederikke Trautenberg. Efter Faderens Død vilde han trods Testamentet tage Ophold paa Birkelse med sin Familie og søgte paa flere Maader at genere Fætteren, Kristoffer, den nye Stamhusbesidder. Ifølge kongelig Ordre maatte han imidlertid forlade Gaarden og flyttede til Dybvad, hvor han heller ikke fik Lov til at blive. Han bosatte sig saa i Aalborg, indtil han, da hans Hustru 1712 døde, kun 35 Aar gammel, tiltraadte Stamhuset. — Tre Aar senere ægtede Ove Skeel Sofie Hedvig Rantzau, en Datter af Grev Otto Rantzau til Asdal, og efter Mandens Død 1723 overtog Enken Stamhuset, indtil hun 1735, 45 Aar gammel, giftede sig med General Kr. Fr. Levetzau til Restrup. Da Ove Skeel ingen Børn havde, hverken i første eller andet Ægteskab, gik Stamhuset saa over til Holger Skeel, en Søn af Anders Skeel og Sofie Amalie Vind.

SOFUS PETER FREDERIK SKEEL.
1776 - 1826.

JØRGEN ERIK FREDERIK SKEEL.
1802 - 49.

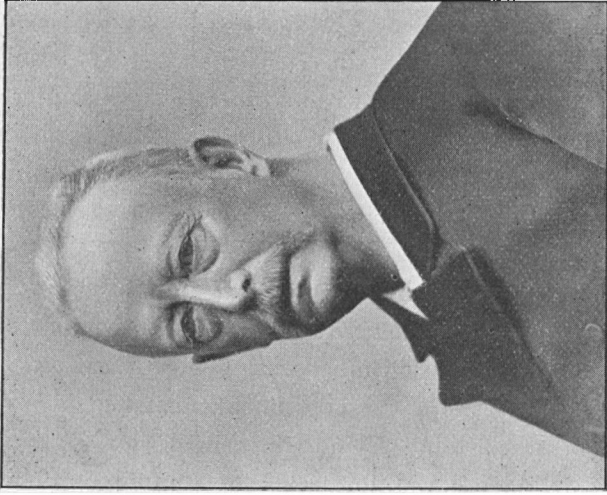
Holger Skeel var født d. $\frac{2}{4}$ 1699, blev efter at have været Landkadet Hofjunker, senere Kammerjunker, Etatsraad og Amtmand over Nordborg og Ærø Amter. 1748 kom han som Stiftamtmand til Ribe, men blev to Aar efter Stiftamtmand over Sjællands Stift og Amtmand over Roskilde Amt og omtales som en særdeles duelig Embedsmand. Han var ogsaa Tilforordnet i Højesteret og Medlem af Overskattedirektionen og døde d. $\frac{9}{3}$ 1764 som Gehejmeraad, Ridder af Dannebrog og af »l'union parfaite«. Ogsaa som Godsejer havde han et godt Navn. Hans Enke, Baronesse Regitse Sofie Gyldenkrone, Datter af Stiftamtmand, Baron Kristian Gyldenkrone til Vilhelmsborg, døde 1779, 73 Aar gammel. 1766 havde hun afstaaet Birkelse til Sønnen Anders, ved hvis Død ti Aar senere hun igen en kort Tid overtog Stamhuset, førend hun afstod det til Sønnen Frederik Kristian.

Anders Skeel, hvis Portræt ikke findes paa Birkelse, var født paa Nordborg Slot d. $\frac{29}{1}$ 1731, foretog som ungt Menneske en treaarig Studierejse i Udlandet, blev efter sin Hjemkomst Kammerjunker og Assessor i Hofretten, senere Kammerherre og Højesteretsassessor. 1768 blev han Amtmand over Dronningborg, Silkeborg og Mariager Amter, tog 8 Aar senere sin Afsked og blev samme Aar Gehejmeraad, kort før sin Død d. $\frac{11}{11}$ 1776. Enken, Charlotte Amalie Charisius, Datter af Konferensraad Konstantin Charisius til Konstantinsborg, døde 1788, 51 Aar gammel, og, da der ingen Børn var, gik Stamhuset, som var i en »bedrøvet slet Tilstand«, over til Broderen, Frederik Kristian.

Frederik Kristian Skeel var født paa Nordborg Slot d. $\frac{26}{11}$ 1735, blev Kornet ved Hestgarden, studerede samtidig i Sorø og tog juridisk Embedseksamen. Senere blev han Major ved det slesvigske Kyrasserregiment, men tog sin Afsked 1772. Han bestyrede sine Ejendomme med stor Dygtighed, stiftede 1797 det skeelske Majorat og Fideikommis og døde $\frac{11}{1}$ 1798 som Kammerherre, hvid Ridder og Gehejmeraad. Han var gift med Katrine Elisabet Cicignon, Datter af

JØRGEN ERIK FREDERIK SKEEL.
f. 1859.

SOFUS FREDERIK ERIK OTTO SKEEL.
1836—97.

Oberstløjtnant Johan Frederik Cicignon til Nakkebølle, som Kr. Fr. Skeel arvede efter Svigermoderen. Katrine Elisabeth Cicignon døde i Januar 1815, 67 Aar gammel, efter et barnløst Ægteskab.

Sofus Peter Frederik Skeel, den følgende Stamhusbesidder, var en Søn af Jørgen Erik Skeel, som var død 1795, og Ane Dorotea Ahlefeldt. Han var født d. $\frac{22}{7}$ 1776, blev juridisk Kandidat og Auskultant i Rentekammeret og deltog i Krigen 1807—14. 1815 købte han Oksholm — som blev solgt igen efter hans Død — og arvede samme Aar Stamhuset efter Tanten. Han døde som Major og Kammerherre d. $\frac{22}{11}$ 1826. Hans Enke, Amalie Hedvig Komtesse Trampe, Datter af Grev Adam Frederik Trampe til Løgismose, døde 1840, 64 Aar gammel. Syv Aar tidligere havde hun afstaaet Stamhuset til Sønnen, J. E. F. Skeel.

Jørgen Erik Frederik Skeel var født d. $\frac{20}{5}$ 1802 paa Brobygaard, blev Kammerjunker og Premierløjtnant i Fodgarden, men lod sig allerede næste Aar sætte udenfor Nummer for at overtage sine Godser, som Moderen havde bragt i nogenlunde god Forfatning efter Faderens uheldige Bestyrelse, og han blev en dygtig Landmand. Hans Godser var blandt de første, hvor Hoveriet blev afløst. 1841 blev han Kammerherre og samme Aar udnævnt til første Suppleant for Aalborg og Viborg Stifter til Stænderforsamlingen, hvor han senere blev første Deputeret. Aaret efter deltog han i den grundlovgivende Rigsforsamling. Han døde paa Birkelse d. $\frac{22}{12}$ 1849. Enken, Charlotte Adelaide Komtesse Ahlefeldt-Laurwigen, ægtede ti Aar senere Kammerherre Erik V. R. Skeel til Dronninglund, afstod ved den Lejlighed Stamhuset til Sønnen S. F. E. O. Skeel og døde 1865, 55 Aar gammel.

Sofus Frederik Erik Otto Skeel var født paa Birkelse d. $\frac{20}{1}$ 1836 og havde Aaret før Overtagelsen af Stamhuset ægtet Erika Josefine Eleonora Baronesse Schaffalitzky de Muckadell, en Datter af Baron Ludvig Ditlev Schaffalitzky de Muckadell. Under hans kyndige Bestyrelse naaede Godset et meget højt

Udviklingstrin, og af mangfoldige landøkonomiske Foreninger var han et fremragende Medlem; en Tid havde han bl. a. Sæde i Landhusholdningselskabets Bestyrelse, og han var til sin Død Medlem af Landstinget. Han døde d. $\frac{2}{3}$ 1897 i Karlsbad som Kammerherre, Hofjægermester og Kommandør af Dannebrog. Hans Enke lever endnu.

Den nuværende Besidder af Stamhuset, Jørgen Erik Frederik Skeel, er født d. $\frac{4}{10}$ 1859, cand. phil., Løjtnant, Hofjægermester og gift med Baronesse Fanny Elisabeth Gyldenkrone, født d. $\frac{8}{9}$ 1865.